

Joseph Cardijn o l'entrega en cos i

Es compleixen 50 anys de la mort del fundador de la Joventut Obrera Cristiana

Juan Antonio Delgado
Madrid

«Cardijn ens va acostumar a veure de la manera més objectiva possible; a jutjar els esdeveniments a la llum de l'evangeli; i a actuar en conseqüència... Va ser, sens dubte, un apòstol. Un enviat.» Això ho escrivia Hélder Câmara sobre Léon Joseph Marie Cardijn (1882-1967), del qual el proper 24 de juliol es compleixen cinc dècades de la seva mort. El belga, fundador de la Joventut Obrera Cristiana (JOC), va ser un dels redactors de l'encíclica *Mater et magistra*, i assessor en el Concili Vaticà II pel que fa a l'estatut del laicat. El febrer del 1965 va ser creat cardenal per Pau VI i va adoptar com a divisa episcopal el text de Lluç 4,18: «*Evangelizare pauperibus.*»

El fill de l'obrer Rikus, neix a Schaerbeek el 13 de novembre del 1882 i des dels cinc anys ja treballa arrossegant sacs de carbó en un carretó. Amb tretze anys, edat en la qual havia de sol·licitar l'ingrés en una fàbrica, sorprèn els seus pares quan els anuncia la seva vocació al sacerdoci. «Podràs marxar al Seminari i continuar estudiant i jo tornaré a la feina i em sacrificaré per tenir aquest honor de comptar amb un fill sacerdot», va dir Rikus.

El 1897, quan com a seminarista torna per vacances, sent el rebuig dels seus companys d'escola de primària. Per a ells, Cardijn ha pres un camí privilegiat, evitant anar a la fàbrica. El 1900 el pare de Cardijn mor i, agraït pel seu sacrifici, jura lliurar-se «a la salvació de la joventut obrera del món, i segellar definitivament la meva vocació», explica Cardijn.

Ordenat sacerdot el 1906, l'any següent viatja a Alemanya, on durà a terme una enquesta sobre el treball a domicili de les dones, i publicarà el seu primer text. Des de la parròquia de Laeken, on és vicari, afavoreix cercles d'estudi en els quals els joves puguin exposar les seves idees, aspiracions i conviccions.

Oposició a la invasió alemanya de Bèlgica

Quan el 1914 l'exèrcit alemany envaeix Bèlgica, Cardijn s'oposa a l'ocupació i més endavant és detingut per protestar contra la deportació a Alemanya dels obrers belgues. El 1917 és condemnat per un tribunal militar a 13 mesos de presó i una multa de 150 marcs. L'any següent torna a ser jutjat i aquest cop li imposen 10 anys de treballs forçats per haver participat en els serveis d'espionatge a favor dels exèrcits aliats. La seva salut es deteriora i és enviat com a empresoner polític a l'hospital militar de Cannes.

El 1922 es llança la primera gran enquesta «L'adolescència assalariada», de la qual naixerà part del programa general de la JOC. L'any següent mor la mare de Cardijn. Ell durà el seu record fins a l'últim racó de la terra



Cardijn va dotar la JOC amb el mètode de la Revisió de Vida Obrera (Veure, Jutjar i Actuar) el punt de partida essencial del qual és la vida.

—a Xile, una llar per a treballadores domèstiques portarà el nom de *Llar Louise Cardijn*.

El 1942 Cardijn és fet novament presoner. El 1950 el papa Pius XII el nomena prelat domèstic i el 1956 aconsegueix portar a la plaça de Sant Pere de Roma 32.000 treballadors de 91 països. És l'inici de la JOC Internacional.

Joan XXIII el nomena expert del Concili Vaticà II el 1963 on treballa especialment en la Comissió sobre apostolat dels laics. Va ser Pau VI qui va crear cardenal Mons. Cardijn perquè volia que servís com a exemple d'entrega i donació en i per als joves de la classe obrera i fos un estímul per a tota l'acció apostòlica. Abans de morir, Cardijn va participar amb algunes anotacions en l'encíclica *Populorum progressio*.

Brussel·les, bressol de la JOC

La JOC va néixer a Brussel·les. Bèlgica era l'únic país catòlic d'Europa en el qual els fidels havien acceptat al segle XIX el liberalisme i la democràcia (la llibertat de consciència i de religió). La llibertat política i socioreligiosa de Bèlgica consistia en la coexistència pacífica de tres mons: el catòlic, el socialista i el liberal, al qual els bons catòlics consideraven maçònic. El més tancat d'aquests mons era el catòlic.

En aquest context neix la JOC, l'antecedent de la qual cal buscar-lo en Victoria Cappe que el 1907 havia fundat a Lieja el primer sindicat per a les obreres de l'agulla, que tenia com a base educar les obreres perquè per elles mateixes, després d'associades, treballessin per a la seva elevació i per millorar les condicions de feina.

La fe de Cardijn en els joves de la classe obrera com a fills de Déu,

Les tres veritats de Cardijn

«Qui el veia i l'escoltava guardava per sempre la impressió d'un home la raó de viure del qual era la JOC: al matí, a la tarda, a la nit, pensant, xerrant, viatjant, despert o adormit, el seu pensament s'adreçava als joves treballadors», aquest era el record viscut de Hélder Câmara sobre Joseph Cardijn.

El llegat del cardenal està sintetitzat en les seves tres veritats.

VERITAT DE FE. Déu des de tota l'eternitat ha cridat tots i cadascun dels joves treballadors, com tots els homes, a un destí etern i temporal, destí que els porta a ser en l'eternitat i en el temps els col·laboradors del Creador i del Redemptor en aquesta obra d'unió completa de

tota la humanitat, en Crist, a la vida de la Santíssima Trinitat. Cada jove treballador és una persona humana digna de respecte i també és un fill de Déu, subjecte de l'amor trinitari.

VERITAT D'EXPERIÈNCIA. Les condicions materials i morals en què viuen la gran majoria dels joves treballadors estan en manifest contrast amb la seva condició de persones humanes i la seva vocació de fills de Déu. Si resten abandonats a ells mateixos en les seves condicions de vida, davant del futur que els és reservat, els és gairebé impossible assolir el seu destí etern i temporal. Destí etern que no és a part, a distància del seu destí temporal, al contrari, destí etern que està encar-

nat ja aquí a la terra.

VERITAT DE MÈTODE. Per conquerir la massa de joves treballadors per al seu destí, només hi ha un mitjà, que és en el si de l'Església, la seva organització. Que, entre ells, per ells i per a ells s'atreuïn, s'ajudin, se serveixin mútuament amb vistes a aquesta conquesta del seu destí. Tenir i emprar una metodologia: la revisió de vida obrera i la pedagogia de l'acció com a mitjà senzill i profund. Una metodologia que permet, amb el protagonisme dels mateixos joves, canviar la realitat juvenil personal i col·lectiva pels camins d'alliberament que ofereix el seguiment de Jesús i el testimoni del moviment obrer.

ànima a la classe obrera



Tant la JOC com l'ACO han aconseguit avenços decisius pel que fa a la redempció catòlica del món obrer.

protagonistes de la seva història i apòstols per dur el missatge de Jesús als seus companys va ser el que el va impulsar a promoure la JOC, que ell concebia com un moviment d'Acció Catòlica Obrera en el si de l'Església.

Però el reconeixement d'aquest nou moviment seglar no va ser gens fàcil. A la majoria de les parròquies obreres de Bèlgica es creen seccions de la JOC i en aquelles zones on hi havia almenys 20 seccions es constitueix una federació, al capdavant de la qual figurava un president federal i un consiliari. A mesura que la situació del Moviment ho permetia, els diferents presidents federals dei-

Fill d'obriers, Cardijn des dels cinc anys ja treballa arrossegant sacs de carbó en un carretó

Cardijn va ser jutjat i empresonat diversos cops per la seva oposició a l'expansió alemanya

Pau VI va crear cardenal Cardijn perquè servís com a exemple d'entrega als joves de la classe obrera

xaven la seva feina per dedicar-se tres o quatre anys plenament a la JOC, com a alliberats.

La Revisió de Vida Obrera

En les enquestes setmanals de militants es portava el resultat d'una enquesta, el tema de la qual i qüestionari apareixien en el butlletí mensual de militants per a tot Bèlgica. Durant la setmana, els afiliats recollien els resultats, que constituïen el *Veure* de l'enquesta i en la reunió els presentaven per procedir al *Jutjar* i finalment a l'*Actuar*. Aquest mètode conegut com la Revisió de Vida Obrera revela la identitat de la JOC i el punt de partida essencial de tot el projecte: la vida. La JOC volia ser escola de formació professional, social, moral i religiosa per als joves de la classe obrera.

Cardijn, quan organitza els joves fora de l'Acció Catòlica de la Joventut Belga (ACJB), xoca amb els estaments eclesials del seu país i es veurà obligat a sotmetre la qüestió a l'arbitratge del papa Pius XI: «Sí, vostè ha de tenir aquesta santa ambició d'organitzar, no només una minoria selecta, sinó la massa de la classe obrera... cada ànima obrera té un valor infinit i fins que no les hàgim dut totes sota la influència del Crist i de l'Església la nostra missió no haurà acabat, vostè no pot descansar», va ser la resposta del Papa.

El primer Congrés jocista va ser el 18 d'abril del 1925 i es considera la data oficial de la fundació de la JOC. La JOC ja no és un simple projecte, sinó una realitat consistent: 192 seccions locals a Valònia i a Brussel·les, amb sis mil membres afiliats i cotitzant.

La JOC, matriu d'altres moviments d'Acció Catòlica a Espanya

L'associació catòlica per autonomia, des dels temps de Pius XI, va ser l'«Acció Catòlica», com a participació dels seglars en la missió de la jerarquia. A Espanya es va implantar en totes les diòcesis i parròquies a partir del 1939, amb l'impuls del qui va ser consiliari general i bisbe auxiliar de Toledo, Zacarías de Vizcarra (1880-1963).

En la seva estructura tradicional, parroquial i per branques d'edat i sexe, no va presentar cap problema al règim franquista, sinó tot al contrari. El conflicte va arribar quan a partir del 1945 van anar sorgint, des del tron de l'Acció Catòlica, amb una vinculació especial amb la jerarquia, els moviments especialitzats o moviments per a l'evangelització dels diferents ambients.

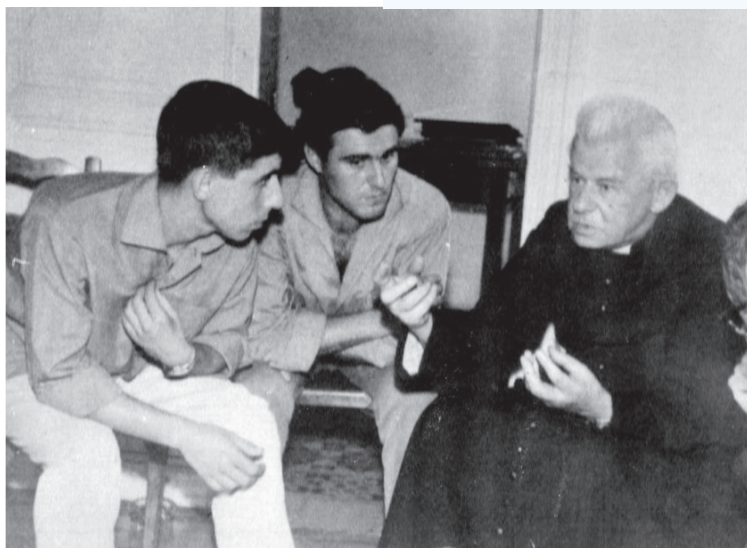
La JOC va servir d'exemple perquè, sota l'orientació del consiliari de la Junta Superior Miguel Benzo amb un magnífic equip, es formessin altres moviments especialitzats: Joventut Agrícola Cristiana, Joventut Estudiant Catòlica, Joventut Independent Catòlica. Tot això va tenir un esclat espectacular però es va acabar el 1966 per acció de l'arquebisbe Morcillo i del bisbe Guerra.

Els moviments especialitzats de l'Acció Catòlica Obrera, com a moviments especialitzats de l'Església, no van pretendre exercir cap funció sindical, perquè, com a organitzacions apostòliques unides als seus bisbes, la seva missió era difondre la Doctrina Social de l'Església com a forma de propagar el mateix Evangeli; el que sí que pretendrà sempre la JOC és que els seus militants, a títol personal, assumeixin el compromís de lluitar de manera sindical i política eficaç en reivindicar la seva màxima dignitat i no conformar-se a ser simple força amb un preu determinat.

Va haver-hi una por enorme per part d'alguns bisbes que es trenqués la unitat en l'Acció Catòlica per mitjà dels moviments especialitzats i van mirar d'homogeneïtzar tots els moviments i grups.

MÉS INFORMACIÓ A:

Delgado de la Rosa, J.A.
En el corazón de la JOC,
ADGN-València 2011.



El papa Francesc, com Cardijn, viu en clau profètica de sortir a la perifèria i cercar els més desfavorits.